

Fængselsvæsen.

Danmark.

Disciplinærstraffene i Arresthusene.

Den 5. Maj 1914 fremsatte Justitsministeren, paa Fængselsdirektoratets Foranledning, i Landstinget et Forslag til Lov om Tillægsbestemmelse til Arrestreglementet af 7. Maj 1846 B § 12 og E § 5. Forslaget var saalydende:

»Naar en Fange, der udstaar Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost, af aabenbar Modvilje undlader behørigt at arbejde¹⁾, eller naar en i et Arresthus hensiddende Fange paa anden Maade gør sig skyldig i groft Brud paa den Orden, som bør finde Sted i Arresten, kan der anvendes Indsættelse i Strafcelle i højst 1 Maaned for hver Gang, Forseelsen begaas. Naar den paagældendes Forhold antages at egne sig til Anvendelse af Strafcelle, bliver Sagen at behandle paa samme Maade som i Arrestreglementet af 7. Maj 1846 B. § 12 i Slutningen foreskrevet²⁾.«

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales følgende:

¹⁾ I Justitsministeriets Bekendtgørelse af 6. Septbr. 1905 om Gennemførelse af den i Straffelovstillægets § 12 indeholdte Bestemmelse om, at Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost er forbunden med Arbejdstvang, udtales bl. a: »Det er Arrestanternes Pligt at arbejde vedholdende, flittigt og nøjagtigt. For saa vidt nogen Arrestant af aabenbar Modvilje undlader behørigt at arbejde, komme de i Reglementet for Arrestvæsenet i Danmark af 7. Maj 1846 fastsatte Straffebestemmelser for Brud paa skyldig Lydighed og Orden i Arresthuset til Anvendelse. Hver enkelt Afsoner af Fængsel paa sædvanlig Fangekost bør ved Indsættelsen gøres bekendt med sine Arbejdsvilkaar og sit Ansvar i Overensstemmelse med foranstaaende.«

²⁾ ∅: Sagen bliver, forinden Straffedekretet afsiges, at bringe under Behandling ved Politiprotokollen.

»Ifølge Reglement for Arrestvæsenet i Danmark af 7. Maj 1846 B. § 12³⁾ kan der for »grove⁴⁾ Brud paa den Orden, som bør finde Sted i Arresten, saasom Vold mod Arrestforvareren eller Medarrestanter, kvalificeret Desertionsforsøg, Gentagelse af ringere Uordener, der vidne om aabenbar Trods eller deslige«, anvendes følgende Disciplinærstraffe: Berøvelse af Midlerne til Beskæftigelse eller af Lys om Aftenen, Fortabelse af Rettigheden til Ekstraforplejning, Anlæggelse af Spændetroje i indtil 24 Timer eller legemlig Revselse med 3 til 15 Rottingslag. I den senere Tid er der i Landets forskellige Arresthuse forekommet en Række Tilfælde, i hvilke der af Arrestanter er begaaet Forseelser, for hvilke de nævnte Disciplinærstraffe ikke ere fundne fyldestgørende. Dette gælder navnlig Tilfælde, i hvilke Arrestanten har gjort sig skyldig i Undvigelse eller Forsøg derpaa⁵⁾, eller hvor Arrestanter, der afsone Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost, have vægret sig ved at efterkomme den dem paahvilende Pligt til at arbejde. Da disse Tilfælde heller ikke kunne gøres til Genstand for offentlig Paatale, har Arresthusbestyrelsen i Virkeligheden været magtesløs. Det foreslaas derfor som Disciplinærstraf for grove Brud paa Arresthusordenen at indføre Anvendelsen af Strafcelle, hvilken Disciplinærstraf kan anvendes baade i Straffeanstalterne (Lov af 3. December 1850 § 1⁶⁾) og i Tvangsarbejdsanstalterne (Fattigloven af 9. April 1891 § 41⁷⁾), men for hvis Anvendelse i Arresthusene man savner Hjæmmel. Dette er blevet særligt føleligt, efter at det ved § 12 i Straffelovstillægene af 1. April 1905 og 1. April 1911 blev fastsat, at Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost er forbundet med Arbejdstvang, idet man bortset fra de ovennævnte Disciplinærstraffe intet Middel har haft til at gennemføre Arbejdstvangen. Da ifølge Straffelovstillægets § 10 den Tid, i hvilken paagældende hensidder i Strafcelle, ikke medregnes til Tiden

³⁾ Bestemmelserne i Arrestreglementets E. § 5 ere i alt væsentligt en Gentagelse af Bestemmelserne i B. § 12.

⁴⁾ Mindre Forseelser kunne straffes med de angivne Disciplinærstraffe undtagen legemlig Revselse.

⁵⁾ Ifølge § 32 i det af Straffelovskommissionen udarbejdede Udkast til kgl. Anordning om Fuldbyrkelse af Frihedsstraffe m. m. maa legemlig Revselse ikke anvendes, hvor Forseelsen alene bestaar i Undvigelse.

⁶⁾ i indtil 6 Maaneder.

⁷⁾ i indtil 2 Maaneder.

for den idømte Straf, er dette Straffemiddel — hvad ogsaa Erfaringerne fra Straffeanstalterne og Tvangsarbejdsanstalterne bekræfte — et virksomt Disciplinærmiddel.«

I den af Landstingsudvalget den 26. Maj 1914 afgivne Betænkning over Lovforslaget indstillede Udvalgets Flertal dette til Vedtagelse, dog med en Ændring, sigtende til at fastsætte en Begrænsning for, i hvor lang Tid Strafcelle kunde anvendes under Forløbet af en Straf. Efter denne Ændring gik Forslaget ud paa, at der kan anvendes Hensættelse i Strafcelle, »der kun kan idømmes for højst en Maaned ad Gangen, hvorhos den derved foraarsagede Forlængelse af Straffen ikke maa overstige en Trediedel af den idømte Straffetid«. Den fastsatte Begrænsning — $\frac{1}{3}$ af den idømte Straffetid — er i Harmoni med Bestemmelsen i Straffelovs-tillæggets § 11⁸⁾ vedrørende Tvangsarbejdsanstalterne. Med den nævnte Ændring vedtoges Lovforslaget af Landstinget den 29. Maj 1914; men da Rigsdagssamlingen sluttedes kort efter, naaede Forslaget ikke til Behandling i Folketinget.

Et i et Arresthus indtruffet Tilfælde, hvor en Fange nægtede at arbejde, illustrerer — paa en tragikomisk Maade — særlig grelt Utilstrækkeligheden af de i Arresthusene til Raadighed staaende Disciplinærstraffe: Fortabelse af Retten til Ekstraforplejning, Røttingstraf, Spændetroje, Berøvelse af Midler til Beskæftigelse eller af Lys om Aftenen. Paagældende Fange havde som idømt Fængsel paa sædvanlig Fangekost ingen Ret til Ekstraforplejning — han kunde følgelig ikke fortabe den. Han havde Træben — og man vilde derfor ikke anvende Røttingstraf. Han var ikke ustyrlig, tvertimod forholdt han sig ganske rolig — han fandtes derfor ikke egnet til Spændetroje. Men han vægrede sig stadig og haardnakket ved at opfylde sin Pligt til at arbejde — man kunde derfor ikke straffe ham med Berøvelse af Midlerne til Beskæftigelse. Og da han havde vist Tilbojeligbed til Selvmord, maatte man lade Lyset i Cellen brænde om Natten — man kunde fornuftigvis saa ikke slukke det om Aftenen!

⁸⁾ Denne Bestemmelse gaar ud paa, at der for Fanger, der vise aabenbar Mangel paa god Vilje til Arbejdet, kan fastsættes et til den tilbageværende Straffetid passende Maal af Arbejde med den Virkning, at Fangen ikke løslades, forinden han — medmindre utilregneligt Forfald indtræffer — har fuldført det paagældende Arbejde, dog at Forlængelsen ikke kan overstige $\frac{1}{3}$ af den idømte Straffetid.

Men selvom det ikke drejer sig om Fanger som den omtalte, ville de nævnte ved Arrestreglementet hjemlede Disciplinærstraffe ofte vise sig ufyldstgørende.

Berovelse af Midlerne til Beskæftigelse. I enkelte Arresthuse er det til Tider ikke muligt at skaffe Arbejde⁹⁾; her er det nævnte Straffemiddels Anvendelse altsaa udelukket, medmindre vedkommende selv kan skaffe sig Arbejde. Det er dernæst et ubrugeligt Straffemiddel overfor Nægtelse af eller Dovenskab ved Arbejdet, og det er overfor andre Forseelser en uvirksom Straf i de Tilfælde, hvor den paagældende ikke føler Lediggang som et Onde¹⁰⁾.

Berovelse af Lys om Aftenen. Om Sommeren, hvor det er lyst lige til Fangernes Sengetid, er dette Straffemiddel uanvendeligt, og i den øvrige Del af Aaret er dets Anvendelse ikke uden Betænkelighed i disciplinær og sikkerhedsmæssig Henseende.

Fortabelse af Retten til Ekstraforplejning. Dette Straffemiddels Anvendelse er udelukket overfor Fanger, som afsoner Fængsel paa sædvanlig Fangekost og Fængsel paa Vand og Brød, da disse Fanger ikke have den nævnte Ret. Og overfor Fanger, som have denne Ret — nemlig Varetægtsfanger og Fanger, som afsoner simpelt Fængsel — vil der ofte ikke blive Spørgsmaal om Straffens Anvendelse af den Grund, at paagældende ikke selv har Raad til at benytte sig af Retten, og ejheller har Slægtninge, som kunne og ville bringe ham Ekstraforplejning.

Anlæggelse af Spændetroje i indtil 24 Timer. Spændetroje er et godt Sikringsmiddel overfor Fanger, som kunne befrygtes at ville gøre sig selv eller andre Fortræd, men det egner sig ikke til Straffemiddel overfor andre Fanger¹¹⁾.

⁹⁾ I disse Arresthuse hensiddende Varetægtsarrestanter, der idømmes Fængsel paa sædvanlig Fangekost, overføres til andre Arresthuse.

¹⁰⁾ Det er omvendt, forsaavidt angaar Fanger, for hvem Uvirksomhed er et føleligt Onde, uheldigt, at der ikke er fastsat nogen Begrænsning for den Tid, i hvilken Fanger kan holdes uden Adgang til Beskæftigelse. En saadan Begrænsning kender baade Lov af 3. Decbr. 1850 § 1 og Fattiglov af 9. April 1891 § 41 for henholdsvis Straffeanstaltens og Tvangsarbejdsanstaltens Vedkommende.

¹¹⁾ Lov af 3. Decbr. 1850 nævner ikke Spændetroje blandt de Disciplinærstraffe, som kunne anvendes i Straffeanstalterne, og den kendes der kun som Sikrings- eller Tvangsmiddel. Straffelovstillæggets § 11 ophævede den ved Fattiglovens § 41 hjemlede Adgang til at anvende

Legemlig Revselse med 3 til 15 Rottingslag. Denne Straf anvendes af og til i Arresthusene. Dens Anvendelse vilde formentlig kunne helt forsvinde eller i alt Fald yderligere indskrænkes, hvis der — saaledes som det i ovennævnte Lovforslag er foreslaaet — indførtes Adgang til Anvendelse af »Strafcelle«, der jo gaar ud paa en Forlængelse af paagældendes Straffetid, og som i Straffe- og Tvangsarbejdsanstalterne har vist sig at være en virksom Disciplinærstraf. Det skal i saa Henseende oplyses, at der ved Straffelovstillæget af 1905 tilvejebragtes den fornødne Hjemmel til i Straffeanstalterne og Tvangsarbejdsanstalterne at anvende Strafcelle med den angivne Virkning (ø: at den domsbestemte Straffetid forlænges med den Tid, i hvilken paagældende hensidder i Strafcelle), og at der ved samme Lov — i Overensstemmelse med en af den danske Underretsdommerforening fremsat Udtalelse om, at det var nødvendigt¹²⁾ — hjemledes Adgang til at optage legemlig Revselse i Reglementerne for Tvangsarbejdsanstalterne, men at den sidstnævnte Disciplinærstraf, saa vidt vides, indtil Dato — altsaa i over 9 Aar — ikke er bleven anvendt i et eneste Tilfælde i disse Anstalter. Ja, for de fleste Tvangsarbejdsanstalters Vedkommende er den end ikke optaget i Reglementet¹³⁾, og den kan derfor ikke anvendes i de paagældende Anstalter. Ifølge Straffelovstillæget kan legemlig Revselse i Tvangsarbejdsanstalterne kun anvendes i Tilfælde, hvor »andre Straffe have vist sig uvirksomme«¹⁴⁾. Da nu Legemsstraffen enten ikke er optaget i Reglementerne eller, hvor

Spændetroje som Disciplinærstraf i Tvangsarbejdsanstalterne. Ifølge Straffelovsudkastets § 25 kan Spændetroje ikke anvendes som Disciplinærstraf, men kun som Tvangsmiddel.

¹²⁾ Se Forhandlingerne paa Dansk Kriminalistforenings 4. Aarsmøde pag. 122.

¹³⁾ Dansk Kriminalistforenings Aarbog VIII pag. 3.

¹⁴⁾ I Lov af 3. Decbr. 1850 om Straffemyndigheden i Straffeanstalterne hedder det i § 1, at »det er iøvrigt en Selvfølge, at legemlige Revselse i Almindelighed først ville være at anvende, hvor mildere Midler, saasom Irettesættelse eller Hensættelse i nogen Tid i Enkeltecelle, have vist sig utilstrækkelige«. Ifølge Straffelovskommissionens Udkast til kgl. Anordning om Fuldbgyrdelse af Frihedsstraffe m. m. § 32 maa legemlig Revselse »kun anvendes paa Personer, der forud under samme Strafudstaaelse for Disciplinærforsæelse have været hensat i Strafcelle i 8 Dage.«

den er optaget, dog ikke er anvendt, viser dette, at den paa-
 staaede Nødvendighed for dens Indførelse i alt Fald er bragt
 til Ophør ved Indførelsen af de andre ved Straffelovstillæget
 indførte Disciplinærstraffe, og i saa Henseende har utvivl-
 somt Indførelsen af »Strafcelle« haft den afgørende Betyd-
 ning¹⁵⁾. Der er saaledes Grund til at haabe, at det oven-
 nævnte Lovforslags Ophøjelse til Lov vilde medføre, at Le-
 gemsstrafs Anvendelse i Arresthusene bortfaldt, fordi der
 ikke længere vilde være Brug for den¹⁶⁾ — et Resultat, som
 er tilfredsstillende for alle undtagen de absolute Modstandere
 af Legemsstraffen, som ikke tilfredsstilles blot, fordi den
 ikke anvendes, men kun ved, at den ikke kan anvendes.
 Hvad Tilhængerne af Legemsstraffen angaar, da ønsker disse
 jo i Almindelighed, at den kun anvendes, hvor andre Straffe
 have vist sig eller maa antages at ville vise sig uvirksomme,
 og ogsaa for dem maa det derfor staa som ønskeligt, at de
 andre Disciplinærstraffe, som haves til Raadighed, ere saa
 virksomme som muligt. Og der turde være Enighed om, at
 »Strafcelle« i Almindelighed er den virksomste blandt alle
 Disciplinærstraffe.

Thorkil Fusing.

¹⁵⁾ I adskillige Tyngsarbejdsanstalter er »Strafcelle« — s: Celle-
 straf, hvis Tidslængde ikke medregnes i den domsbestemte Straffetid —
 overhovedet den eneste af de ved Straffelovstillæget hjemlede nye Di-
 sciplinærstraffe, der er indført.

¹⁶⁾ Herved bemærkes, at medens Legemsstraf ligesom de andre
 ved Arrestreglementet hjemlede Disciplinærstraffe kan anvendes baade
 paa Straffanger og Varetægtsfanger, kan »Strafcelle« kun anvendes over-
 for den førstnævnte Klasse Fanger, jfr. Straffelovstillægets § 10.